

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan, soortgericht onderzoek en mitigatieplan

Honderdmorgensedijk 2, Vught

In het kader van natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	P.T. Twisk
In opdracht van	Bureau Verkuylen
Naam opdrachtgever	J. Verkuylen
Rapportnummer	RA16236-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	30 november 2016
Aantal pagina's	41
Collegiale toets	V. Nederpel
Wijze van citeren	Twisk, P.T. , 2016. Ecologische quickscan, soortgericht onderzoek en mitigatieplan Honderdmorgensedijk 2, Vught. In het kader van natuurwetgeving. Rapport RA16236-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Wet- en regelgeving	7
2.1 Flora- en faunawet	7
2.2 Bescherming van gebieden	10
2.3 Wet natuurbescherming	10
3. Werkwijze	14
3.1 Quickscan	14
3.2 Soortgericht onderzoek	14
3.3 Volledigheid inventarisatie	16
4. Omschrijving plangebied	17
4.1 Aanwezige ecotopen	17
4.2 Afstand tot beschermde gebieden	18
5. Resultaten beschermde soorten	19
5.1 Vaatplanten	19
5.2 Zoogdieren	19
5.3 Vogels	21
5.4 Vissen	21
5.5 Amfibieën en reptielen	22
5.6 Libellen en dagvlinders	22
5.7 Overige ongewervelden	22
6. Resultaten soortgericht onderzoek	23
6.1 Boerenzwaluw	23
6.2 Vleermuizen	23
6.3 Amfibieën	23
7. Ingreep	24
8. Toetsing aan wet- en regelgeving	25

8.1	Zoogdieren	25
8.2	Vogels	26
8.3	Amfibieën	26
8.4	Overige soortgroepen	26
8.5	Gebiedsbescherming	26
9.	Mitigerende maatregelen	28
9.1	Tijdelijke voorzieningen	28
9.2	Permanente voorzieningen	28
9.3	Eisen	28
9.4	Maatregelen ten behoeve van kleine marterachtigen.	29
10.	Conclusies	30
10.1	Huismus en andere broedvogels	30
10.2	Samenvatting	31
11.	Bronnen	32
11.1	Literatuur	32
11.2	Websites	32
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	33
Bijlage 2.	Waarnemingskaarten	37
Bijlage 3.	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	41

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De heer en mevrouw Boersma zijn van plan om in plangebied Honderdmorgensedijk 2, Vught, gebouwen te slopen en nieuwbouw uit te voeren. Ook wordt het terrein rondom de gebouwen heringericht.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat deze ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna potentieel voorkomen in het plangebied.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.2 Doel

Door middel van de quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke middels de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna komen potentieel voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kan de potentieel aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet in?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?
- Zijn negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hiervoor een nadere toetsing nodig?

Door middel van het soortgerichte onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- In welke aantallen komt de boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) als broedvogel voor binnen het plangebied?
- Komt de boerenzwaluw ook voor als broedvogel voor bij boerderijen in de omgeving?
- Welke soorten vleermuizen komen voor binnen het plangebied en welke functies vervult het plangebied voor deze soorten?
- Welke soorten amfibieën komen voor binnen het plangebied?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van quick scan gepresenteerd, in hoofdstuk 6 de resultaten van het soortgerichte onderzoek. De ingreep wordt in hoofdstuk 7 omschreven. In hoofdstuk 8 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 9 worden de mitigerende maatregelen beschreven en in hoofdstuk 10 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 11).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

2.1.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepalingen die relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.1.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Op 23 februari 2005 is de AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AMvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw,
- bestendig gebruik,
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Soorten opgenomen in Tabel 1 zijn licht beschermd. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van bovengenoemde categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

Soorten opgenomen in Tabel 2 zijn zwaar beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten opgenomen in Tabel 3 zijn strikt beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en die negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten,

- bescherming van flora en fauna,
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (0). Het betreft dan vogels die in de volgende categorieën vallen:

- vogels die het gehele jaar door gebruikmaken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaats,
- koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- niet koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- vogels die jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruikmaken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Voor het aantasten van de functionaliteit van een jaarrond beschermd nest dient altijd een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna,
- veiligheid van het luchtverkeer,
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Naast de bovenstaande vier categorieën is er ook nog een vijfde categorie. Van deze vogels wenst Bevoegd Gezag een inventarisatie of inschatting van de nestmogelijkheden in de nabijheid. Ontbreken deze, dan dient de initiatiefnemer passende maatregelen te nemen en/of een ontheffing aan te vragen.

2.1.3 Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten uit Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op: <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>.

2.2 Bescherming van gebieden

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland is de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden die aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermde Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebieden aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natura-2000>.

2.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

2.3 Wet natuurbescherming

2.3.1 Algemeen

Op 1 januari 2017 wordt de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden;
- bescherming van soorten;
- bescherming van houtopstanden.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Voor de exacte formulering dient altijd de wettekst te worden geraadpleegd (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

2.3.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren; of
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen;

is ingevolge artikel 2.7, tweede lid verboden. De activiteit kan slechts doorgang vinden wanneer Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen.

2.3.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn;
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn;
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1. is het verboden om:

- opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
- eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Onder de Flora- en faunawet zijn vogelsoorten verdeeld over vier categorieën. Alle vogelsoorten uit deze vier categorieën genieten een jaarronde nestbescherming. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn. Zolang de Provinciale Staten niet met een formeel standpunt komen wordt de lijst met soorten zoals deze voor de Flora- en faunawet geldt gehanteerd. Zie Bijlage 2 voor de categorie 1-4.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn;
- bijlage II bij het Verdrag van Bern;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn;

en alle planten uit:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Ingevolge artikel 3.5. is het verboden om:

- opzettelijk dieren te doden of te vangen;
- opzettelijk dieren te verstoren;
- opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Bij een strikte hantering van de wet betekent dit dat voor deze soorten het ver(storen) ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantsoorten te beschermen.

Ingevolge artikel 3.10. is het verboden om:

- opzettelijk dieren te doden of te vangen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime valt ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. De verwachting is dat er, net als bij de huidige Flora- en faunawet, voor deze soorten een algemene vrijstelling gaat komen. Voor Gelderland is er op 19 juli een concept omgevingsverordening ter inzage gelegd, met daarin opgenomen de voorgenomen vrijstellingen.

Ontheffing en vrijstellingen

Het verlenen van een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3 lid 4b, artikel 3.8 lid 5b en artikel 3.10 lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Ontheffingen worden verleend door de minister of Gedeputeerde Staten. Vrijstellingen worden afgegeven door de minister of Provinciale Staten.

2.3.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte grond van tien are of meer of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Ingevolge artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet);
- houtopstanden op erven of in tuinen, en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, bepantingen langs waterwegen en eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Ingevolge artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er voor de Boswet wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

3. Werkwijze

3.1 Quicksan

De volgende methoden werden bij de quickscan gebruikt:

1. Op 3 juni 2016 werd plangebied Honderdmorgensedijk 2, Vught, door P.T. Twisk bezocht. Daarbij werden de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van de volgende instrumenten geïnventariseerd:
 - verrekijker,
 - zaklamp,
 - fotocamera.
2. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast werd de ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep werd een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens werden de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet.
7. Ten slotte werd bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

3.2 Soortgericht onderzoek

Voor een aantal soorten kon op basis van de hiervoor beschreven quickscan de aanwezigheid niet worden uitgesloten of was aanvullende informatie nodig. Daarom is ook gericht onderzoek naar enkele soorten uitgevoerd. De volgende methoden werken hierbij gebruikt.

3.2.1 Boerenwaluw

Op 29 en 30 juni 2016 werden de boerderijen die binnen een straal van 2 km van het plangebied liggen bezocht. Aan de bewoners werd gevraagd of er zwaluwen in schuren broeden en de schuren werden vervolgens gecontroleerd op aanwezigheid van nesten van boerenwaluw.

3.2.2 Vleermuizen

Op 28 juni, 15 en 16 juli, 24 augustus en 22 september 2016 werd het plangebied geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
28 juni 2016	avond	bat-detector	P. Twisk	20 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
15 juli 2016	avond	bat-detector	P. Twisk	20 °C, licht bewolkt, droog, 0 Bft
16 juli 2016	ochtend	bat-detector	P. Twisk	16 °C, zwaar bewolkt, droog, 2 Bft
24 augustus 2016	nacht	bat-detector	P. Twisk	20 °C, onbewolkt, droog, 0 Bft
22 september 2016	nacht	bat-detector	P. Twisk	16 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. Daarnaast werd gebruik gemaakt van een batscanner (merk: Elekon). Deze detector scant voortdurende frequenties tussen 10 en 160 kHz en zet een signaal om naar een voor mensen hoorbaar signaal. Op die manier wordt voorkomen dat vleermuizen gemist worden die geluiden uitzenden die buiten de frequentie vallen waarop de eerst vermelde detector afgesteld staat.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende de zomer (juni en juli) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen twee uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

3.2.3 Amfibieën

Tijdens de bezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (zie 3.2.2) is steeds gelet op de aanwezigheid van amfibieën in en rond de aanwezige vijvers. Daarbij werd met behulp van een zaklamp in de vijvers gezocht naar amfibieën. Op 23 augustus 2016 zijn overdag met behulp van een schepnet amfibieën gevangen in deze vijvers.

3.3 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2013 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur en het onderzoek naar amfibieën volgens de Soortenstandaard Poelkikker.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip ook wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4. Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Honderdmorgensedijk 2, Vught, in de provincie Noord-Brabant. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied bestaat uit een voormalige manege, met verschillende stallen. Het grasland binnen het plangebied werd tot in juni 2016 intensief door paarden gebruikt en was opgedeeld in vakken van enkele tientallen vierkante meters. In de periode tussen half juli en half augustus is de grootste stal verwijderd: voor dit gebouw was een sloopvergunning afgegeven door de Gemeente Vught.

Het plangebied wordt aan de zuidwestzijde begrensd door de Honderdmorgensedijk, aan de noordwestzijde door een agrarisch perceel, aan de noordoostzijde door jong bos, en aan de zuidoostzijde door een paardenwei en de dijk langs het Afwateringskanaal.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016.

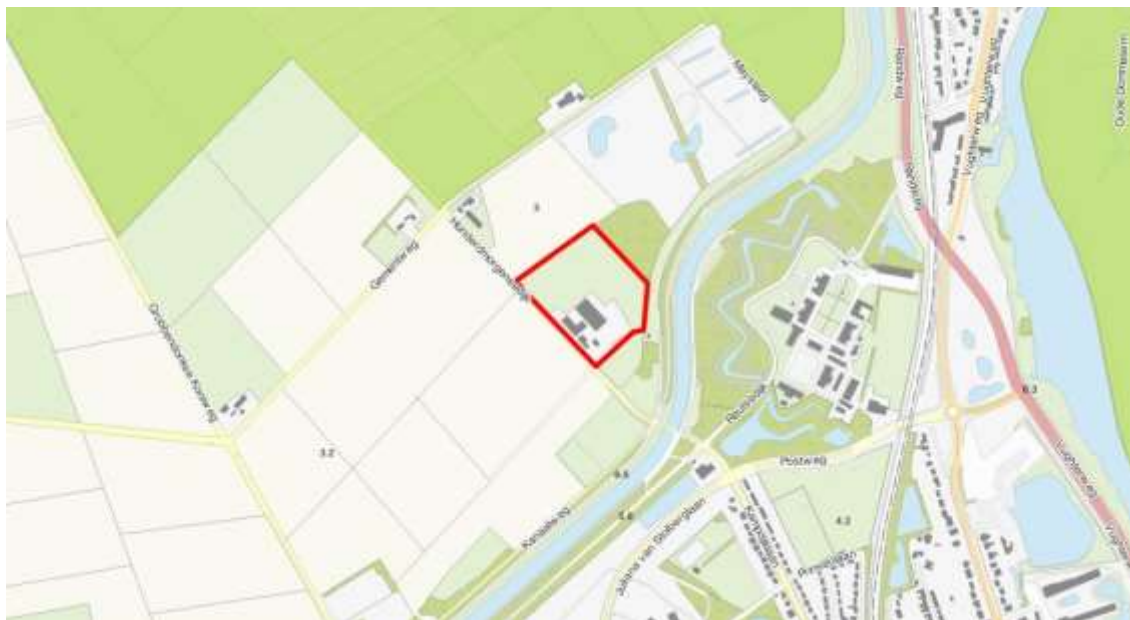
4.1 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- droog, agrarisch grasland,
- een verruigde tuin met uiteenlopende tuinplanten en ruigtekruiden,
- gebouwen met dakpannen en spouwmuur,
- twee direct naast elkaar gelegen vijvers (> 2 meter breed, < 1 meter diep),
- dunne en dikke inlandse eiken (*Quercus robur*) en essen (*Fraxinus excelsior*), zonder holtes.

4.2 Afstand tot beschermde gebieden

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek'. Dit gebied ligt op een afstand van 230 m van het plangebied. Zie Figuur 2 voor de ligging van het plangebied ten opzichte van dit N2000 gebied.

Figuur 2. Ligging van het plangebied ten opzichte van het N2000 gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek', aangegeven met groen.

Het plangebied grenst aan de noordoostzijde direct aan het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Zie Figuur 3 voor de ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN.

Beschermde Natuurmonumenten zijn niet aanwezig binnen een straal van 5 km van het plangebied.

Figuur 3. Ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN, aangegeven met lichtgroen, helder groen, grijsroze, geel, blauw en bruin.

5. Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ontwikkeling valt wordt in dit hoofdstuk een beoordeling gemaakt van soorten uit Tabel 2 (zwaar beschermd) en Tabel 3 (strikt beschermd) van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit Tabel 1 (licht beschermd) geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

Op grond van de voedselrijke omstandigheden en zware betreding ter plekke, en de gave muren van de gebouwen worden geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten verwacht. In de vijvers groeit waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*). Dit betreft echter tuinplanten. Voorts werden tijdens het veldbezoek geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten aangetroffen.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen)

De verspreidingsgebieden van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) liggen buiten het plangebied (respectievelijk langs de oostgrens, in Twente en in Zeeuws-Vlaanderen) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie. De aanwezige vijvers zijn te klein om geschikt te zijn als leefgebied voor deze soort. Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen beschermde muizensoorten voorkomen.

5.2.2 Knaagdieren

Vanwege de afwezigheid van bos en de beperkte hoeveelheid bomen binnen het plangebied is het plangebied ongeschikt als leefgebied voor eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Tijdens het veldbezoek werden bovendien geen nesten of knaagsporen van eekhoorn aangetroffen. Het is derhalve redelijkerwijs uitgesloten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

Bever (*Castor fiber*) heeft een voorkeur voor waterrijke gebieden, direct grenzend aan bomen of bos langs de oevers. Vanwege het ontbreken hiervan heeft bever dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied. Bovendien werden geen sporen van bever binnen het plangebied waargenomen.

5.2.3 Marterachtigen

In de gebouwen werden geen sporen van zwaar of strikt beschermde marterachtigen aangetroffen. Het is dan ook uitgesloten dat de gebouwen dienen als verblijfplaats voor steenmarter (*Martes foina*) of boommarter (*Martes martes*).

Otter (*Lutra lutra*) heeft een voorkeur voor schone wateren, omgeven door een rijke oevervegetatie en structuurrijke aangrenzende gebieden. Vanwege het ontbreken hiervan heeft otter dan ook geen

verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

In het plangebied werden geen sporen van das (*Meles meles*) aangetroffen. Das heeft dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

Afgaande op besluitvorming op dit moment door Gedeputeerde Staten in Noord-Brabant worden de marterachtigen wezel (*Mustela nivalis*), hermelijn (*Mustela erminea*) en bunzing (*Mustela putorius*) in de loop van 2017 eveneens in die mate beschermd dat bij ruimtelijke ingrepen rekening gehouden moet worden met deze soorten. Aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied is niet uit te sluiten.

5.2.4 Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de geringe omvang van het plangebied is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. Aan de zuidwestzijde is lijnvormige beplanting aanwezig, welke mogelijk als vliegroutes door vleermuizen wordt gebruikt. Twee van de aanwezige gebouwen hebben een spouwmuur en dakpannen, zodat verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen mogelijk aanwezig zijn. Bomen binnen het plangebied bevatten geen holten die door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt kunnen worden zodat aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen op voorhand zijn uit te sluiten.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) en baardvleermuis (*Myotis mystacinus*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen. Voor de resultaten van het onderzoek naar vleermuizen zie 6.2.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foeragegebied
gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
rosse vleermuis					X	X
laatvlieger	X	X	X	X	X	X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X	X	X	X
baardvleermuis	X	X			X	X

5.3 Vogels

Van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen (categorie 1-4) is binnen het plangebied huismus (*Passer domesticus*) aanwezig. In de stallen waren nesten van deze vogel zichtbaar (zie Bijlage 1). Op basis van het gedrag van mannetjes is te verwachten dat ook de woning en schuur aan de zuidzijde van het plangebied als nestplaats gebruikt worden. Aan de hand van aanwezige dieren is het aantal broedparen geschat op twintig. Gelet op de hoek van de daken en de goed sluitende dakpannen is aanwezigheid van broedende gierzwaluwen (*Apus apus*) op voorhand uit te sluiten.

Van de vogels uit categorie 5 is boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) aanwezig. In de stallen werden acht bezette nesten van deze vogel vastgesteld. Van de vogels uit deze categorie kunnen verder worden verwacht: ekster (*Pica pica*), zwarte kraai (*Corvus corone*), koolmees (*Parus major*), en pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*).

Hiernaast kunnen zangvogels die in tuinen en agrarisch gebied broeden zoals merel (*Turdus merula*), heggenmus (*Prunella modularis*), winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), ringmus (*Passer montanus*) en witte kwikstaart (*Motacilla alba*) binnen het plangebied aanwezig zijn.

5.4 Vissen

In het plangebied zijn twee vijvers aanwezig die direct naast elkaar liggen. Tijdens het onderzoek naar amfibieën werden goudvissen (*Carassius auratus*) gevangen. Gezien de omstandigheden in de vijvers en de geïsoleerde ligging ten opzichte van ander water zijn hier geen zwaar of strikt beschermde vissen te verwachten. Het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor zwaar en strikt beschermde vissen.

5.5 Amfibieën en reptielen

In het plangebied zijn twee vijvers aanwezig die direct naast elkaar liggen. De aanwezigheid van zwaarder of strikt beschermde amfibieën kan daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Zie verder 6.3 voor nader onderzoek naar zwaar en strikt beschermde amfibieën.

Het plangebied ligt buiten het bekende verspreidingsgebied van muurhagedis (*Lacerta muralis*) en ringslang (*Natrix natrix*). Op grond van het ontbreken van voor overige reptielen geschikte ecotopen in het plangebied (zoals schrale vegetatie met voldoende rustige, zonnige plekken) kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders. Het voorkomen van zwaar of strikt beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, schoon water, veensloten, vennen) in het plangebied kan het voorkomen van zwaar of strikt beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

6. Resultaten soortgericht onderzoek

Zie Bijlage 2 voor plattegronden met waarnemingen.

6.1 Boerenwaluw

Uit het onderzoek bleek dat boerenwaluw als broedvogel aanwezig is op alle vier boerderijen die binnen een straal van 2 km van het plangebied liggen.

6.2 Vleermuizen

6.2.1 Gewone dwergvleermuis

Een vliegroute van zeven exemplaren loopt evenwijdig aan de Honderdmorgense dijk in Noordwestelijke richting. De dieren gebruiken de bomenrij langs de rand van het plangebied als geleidende structuur. Waar deze bomenrij eindigt vliegen de dieren door in een vrij willekeurige richting.

Per bezoek werden voorts drie tot zeven foeragerende dieren waargenomen in het plangebied. De meeste dieren foerageren in de omgeving van de woning en naburige schuren.

6.2.2 Laatvlieger

Op 15 juli werd een passerende laatvlieger waargenomen die in noordwestelijke richting vloog langs de rand van het plangebied.

Voorts werd op 24 augustus op twee plaatsen een foeragerende laatvlieger waargenomen.

6.2.3 Rosse vleermuis

Op de avond van 15 juli werden vijf rosse vleermuizen waargenomen die in noordwestelijke richting passeerden. Op de ochtend van 16 juli werden zes rosse vleermuizen waargenomen die in tegenovergestelde richting passeerden.

Voorts werd op 15 juli op twee plaatsen een foeragerende rosse vleermuis waargenomen.

6.2.4 Ruige dwergvleermuis

Op de ochtend van 16 juli en in de nacht van 24 augustus werd een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied.

6.3 Amfibieën

Tijdens het onderzoek werden exemplaren van bastaardkikker (*Rana klepton eskulentus*) vastgesteld. Zowel volwassen dieren als larven in verschillende ontwikkelingsstadia waren aanwezig.

7. Ingreep

Het echtpaar Boersma is voornemens om plangebied Honderdmorgensedijk 2, Vught, te herinrichten. Het plan behelst de omzetting van een 4 hectare grote paardenhouderij met huiskavels naar een klein landgoed met landhuis omringd door nieuwe natuur. In de tijdelijke situatie worden in het plangebied twee loodsen geplaatst. Wanneer het bestemmingsplan onherroepelijk is gemaakt wordt op deze locaties een vogelkijkpunt en een dierenverblijf gebouwd. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- het slopen van aanwezige gebouwen;
- het verwijderen van puin en dergelijke;
- het bouwrijp maken van een ander deel van het plangebied;
- het uitvoeren van nieuwbouw;
- het inrichten van het plangebied met beplanting, een vijver en twee bijgebouwen.

Figuur 4 geeft een indruk van de toekomstige inrichting van het plangebied. De locatie van de toegangsweg blijft onveranderd en ook de beplanting langs de randen van het plangebied blijft onveranderd.

Figuur 4. Voorlopig ontwerp inrichting plangebied. Links- en rechtsboven staat met roze vierkantjes respectievelijk de vogelkijkhut en het dierenverblijf aangegeven.

8. Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het soortgerichte onderzoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Indien relevant worden resultaten ook beoordeeld aan de Wet natuurbescherming, voor zover dit op dit moment mogelijk is. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

8.1 Zoogdieren

8.1.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen), knaagdieren en roofdieren

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van (onder de huidige wet- en regelgeving) zwaar of strikt beschermde soorten uit deze soortgroepen redelijkerwijs uitgesloten kan worden. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep houdt voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding van de Flora- en faunawet in.

Wezel, hermelijn en bunzing komen mogelijk voor binnen het plangebied, en met deze soorten moet mogelijk vanaf juli 2017 rekening gehouden worden bij ruimtelijk ingrepen. De ingreep vormt geen aantasting van essentieel leefgebied van deze soorten. Het doden van exemplaren van deze soorten is te voorkomen door kleine aanpassingen in de te werkwijzen. Deze wijzigingen staan omschreven in hoofdstuk 9.

8.1.2 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied voorkomen. Hieronder worden per soort de resultaten en effecten van de ingreep besproken.

Gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied foerageren naar schatting drie tot zeven gewone dwergvleermuizen. Een vliegroute van zeven dieren loopt langs de Honderdmorgensedijk. Aangezien beplanting langs de randen van het plangebied behouden blijft mag worden aangenomen dat de ingrepen geen negatieve invloed hebben op deze functies. Door de uitbreiding van bomen en water binnen het plangebied is te verwachten dat de betekenis als foerageergebied zal toenemen.

Laatvlieger

Binnen het plangebied foerageren incidenteel naar schatting twee laatvliegers. Een vliegroute van een dier loopt langs de Honderdmorgensedijk. Aangezien beplanting langs de randen van het plangebied behouden blijft mag worden aangenomen dat de ingrepen geen negatieve invloed hebben op deze functies. Door de uitbreiding van bomen en water binnen het plangebied is te verwachten dat de betekenis als foerageergebied zal toenemen.

Rosse vleermuis

Binnen het plangebied foerageren incidenteel naar schatting twee rosse vleermuizen. Een vliegroute van zes dieren loopt langs de Honderdmorgensedijk. Aangezien beplanting langs de randen van het plangebied behouden blijft mag worden aangenomen dat de ingrepen geen invloed hebben op deze functies. Door de uitbreiding van bomen en water binnen het plangebied is te verwachten dat de betekenis als foerageergebied zal toenemen.

Ruige dwergvleermuis

Binnen het plangebied foerageert een ruige dwergvleermuis. Ook voor deze functie mag worden aangenomen dat de ingrepen hier geen invloed op hebben. Door de uitbreiding van bomen en water binnen het plangebied is te verwachten dat de betekenis als foerageergebied zal toenemen.

8.2 Vogels

Binnen het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten van naar schatting 20 paar huismussen aanwezig. Deze nesten worden bij de ingreep weggenomen. Dit is een overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieven voor handen. Dit geldt ook voor de boerenwaluw, waarvan broedgevallen aanwezig blijken te zijn op alle boerderijen in de omgeving van het plangebied.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten uit met name het stedelijke gebied. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet.

8.3 Amfibieën

Binnen het plangebied komt de bastaardkikker voor. Dit is een soort uit tabel 1, en hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Wel geldt hiervoor de zorgplicht, wat betekent dat maatregelen getroffen moeten worden waarmee voorkomen wordt dat exemplaren van deze soort gedood worden.

8.4 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van zwaar en streng beschermde soorten uit de soortgroepen vaatplanten, vissen, reptielen, libellen, dagvlinders en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soorten.

8.5 Gebiedsbescherming

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek'. Hiervan ligt het gebied Vlijmens Ven op een afstand van 230 m van het plangebied. Het is aangewezen voor de Habitattypen Kranswierwateren (H3140), Blauwgraslanden (H6410), Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510 A en B) en Overgangs- en trilveen (H7140 A), en

voor de Habitatsoorten donker pimpernelblauwtje (*Phengaris nausithous*) (H1061), pimpernelblauwtje (*Phengaris teleius*) (H1059), grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) (H1145), kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) (H1149) en drijvende waterweegbree (*Lurionium natans*) (H1831). Het donker pimpernelblauwtje is waarschijnlijk sinds 2008 verdwenen uit het gebied. Het landschap tussen het Vlijmens Ven en het plangebied bestaat uit open agrarisch gebied. Negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op de genoemde habitattypen en –soorten zijn redelijkerwijs niet te verwachten. De ingreep draagt niet bij aan verreikende effecten, zoals stikstofdepositie of verdroging.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Beschermde Natuurmonumenten aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project dan ook niet nodig.

De ingreep vindt niet plaats binnen het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

9. Mitigerende maatregelen

Binnen het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten van naar schatting 20 paar huismussen aanwezig. De huidige verblijfplaatsen zullen als gevolg van de ingreep verloren gaan. Zowel in de tijdelijke situatie als in de toekomstige permanente situatie worden voorzieningen voor de huismus opgenomen.

9.1 Tijdelijke voorzieningen

In de tijdelijke situatie wordt op twee locaties een zogenaamde Romneyloods geplaatst. In deze loodsen kunnen huismussenvoorzieningen worden geplaatst die voor ten minste 40 paartjes huismussen een geschikte broedgelegenheid bieden. In de loodsen wordt onder meer hooi en stro opgeslagen waardoor voor huismussen geschikte voorwaarden worden gecreëerd.

9.2 Permanente voorzieningen

In de toekomstige situatie wordt een nieuwe schuur geplaatst, in deze schuur wordt paardenvoer opgeslagen en zijn voorzieningen voor paarden aanwezig. In de schuur worden voorzieningen voor huismussen opgenomen die aan ten minste 40 paartjes huismussen een geschikt onderkomen bieden. In de permanente situatie worden de voorwaarden voor een functionele verblijfplaats gegarandeerd doordat genoeg nestmateriaal aanwezig is (in de vorm van hooi en stro) en genoeg voedsel voor de mussen aanwezig is (de paarden trekken insecten aan die dienen als voeding voor de mussen). In de directe omgeving zijn struiken en bomen aanwezig die dekking en slaapplekken bieden. Deze bomen en struiken blijven behouden tijdens de sloop en nieuwbouw.

9.3 Eisen

Voor zowel de tijdelijke voorzieningen als de permanente voorzieningen geldt:

- dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
- dat nestplaatsen zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaatsen worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen;
- dat nestplaatsen op minimaal 3 meter hoogte geplaatst worden;
- dat nestplaatsen een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter hebben;
- dat ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord- of oost-expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets dergelijks;

- dat in de directe omgeving van de nieuwe nestplaatsen continu voldoende dekking aanwezig is (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en dat er altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn;
- dat nestplaatsen van voldoende duurzaam materiaal moeten zijn en op een voldoende duurzame wijze worden bevestigd. Of de duurzaamheid voldoende is hangt van meerdere factoren af, bijvoorbeeld van het type materiaal (hout, houtbeton, aardewerk, pvc, en dergelijke), van de houtsoort (ceder en robinia zijn duurzamer dan vuren of grenen), de wijze van ophanging, de aangebrachte plek (bijvoorbeeld onder een dakgoot of een andere vorm van overhang of vol in zon en wind), dient het voor tijdelijke vervanging ter overbrugging van de periode van de werkzaamheden of als permanente vervanging, het te verwachten gebouwbeheer (bij schilderwerk verdwijnen regelmatig aangebrachte voorzieningen) en of het beheer en onderhoud van de voorziening (schoonhouden, herstel bij gebreken) geregeld is;
- dat er voldoende veiligheid is tegen predatoren. Dit geldt voor de verblijfplaats zelf, als ook dat er voldoende opgaand groen in de directe omgeving aanwezig is als dekking voor adulten of (net uitvliegende) juvenielen;
- dat het materiaal waarvan nestplaatsen zijn gemaakt niet behandeld is met chemische middelen;
- dat nestplaatsen minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
- dat het beheer duurzaam geregeld is. Dit beheer moet gebeuren in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt;
- dat de effectiviteit van de genomen maatregelen gemonitord worden.

9.4 Maatregelen ten behoeve van kleine marterachtigen.

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor de soorten wezel, hermelijn en bunzing. In de toekomst blijft geschikt leefgebied voor deze soorten in stand. Er dient rekening worden gehouden met deze soorten door voor de sloop van bebouwing de panden ongeschikt te maken voor kleine marterachtigen. Vlak voor het slopen van de panden moet door een deskundig ecoloog worden gecontroleerd of in het pand geen marterachtigen meer aanwezig zijn.

10. Conclusies

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet blijkt dat bij uitvoering van de ingreep negatieve effecten te verwachten zijn op huismus en verschillende andere broedvogels. In deze rapportage zijn maatregelen opgenomen om de effecten op deze soortengroep te mitigeren.

Op de overige soortgroepen wordt geen negatief effect verwacht wat betreft (onder de huidige wet- en regelgeving) beschermde soorten en functies. Wezel, hermelijn en bunzing vallen met ingang van juli 2017 onder een beschermingsregime dat het noodzakelijk maakt rekening te houden met deze soorten bij ruimtelijke ingrepen. Naar verwachting is afdoende rekening te houden met deze soorten door kleine aanpassingen in de te volgen werkwijzen.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

10.1 Huismus en andere broedvogels

In de gebouwen binnen het plangebied zijn naar schatting twintig broedparen van de huismus met een jaarrond beschermd nest aanwezig. Bij de ingreep gaan de huidige nestplaatsen verloren, hetgeen een overtreding is van de Flora- en faunawet. Voor de ingreep dient daarom een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Ook moeten maatregelen getroffen worden die ervoor zorgen dat deze functie behouden blijft.

Omdat het nieuwe bestemmingsplan nog in procedure is behelzen de maatregelen tijdelijke voorzieningen gevolg door permanente voorzieningen. Tijdelijk komen er nissenhutten op de locatie vogeluitkijkpunt en dierenverblijf, zoals weergegeven op figuur 4 in hoofdstuk 7. Na onherroepelijk bestemmingsplan worden de vogeluitkijkpunt en het dierenverblijf gebouwd. Een en ander onder begeleiding van Peter Twisk.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Indien broedende vogels aanwezig zijn dienen werkzaamheden zo te worden uitgevoerd dat deze vogels niet verstoord worden.

Het is aan te raden mogelijke broedplaatsen, zoals beplanting die verwijderd moet worden en snoeiafval, (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen de delen van het plangebied waar gewerkt moet worden te beperken. Broedgevallen van groundbroeders als kievit (*Vanellus vanellus*) zijn te voorkomen door draden te spannen met daaraan reflectoren.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

10.2 Samenvatting

Bij de ingreep worden nesten van huismus weggenomen, hetgeen een overtreding is van de Flora- en faunawet. Voor de ingreep moet daarom een ontheffing Flora- en faunawet worden aangevraagd. Voorts moet bij de ingreep voorkomen worden dat overige broedvogels verstoord worden. Daarnaast moeten maatregelen worden genomen ten behoeve van wezel, hermelijn en bunzing.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn in dit geval niet aan de orde.

De conclusies van deze quickscan zijn geldig tot het moment waarop de Wet natuurbescherming van kracht wordt (1 januari 2017). Bij de beoordeling van negatieve effecten is zo goed mogelijk rekening gehouden met de nu bekende wijzigingen als gevolg van de invoering van deze wet.

11. Bronnen

11.1 Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.
- Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdiervereniging.
- Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html>] (06-04-2014)].
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*..

11.2 Websites

- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol
- www.ravon.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vlinderstichting.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 5. Woning en schuren aan de zuidzijde van het plangebied.

Figuur 6. Onder de dakpannen van deze twee gebouwen zijn ruimten die door vleermuizen gebruikt kunnen worden. Uit het onderzoek is gebleken dat dit niet het geval was.

Figuur 7. Interieur van de kleine stal. Hier broeden huismussen en boerenwaluwen.

Figuur 8. Nest van huismus achter een nokbalk.

Figuur 9. Vijf jonge, vliegvlugge boerenzwaluwen.

Figuur 10. De grote stal aan de noordzijde van het plangebied.

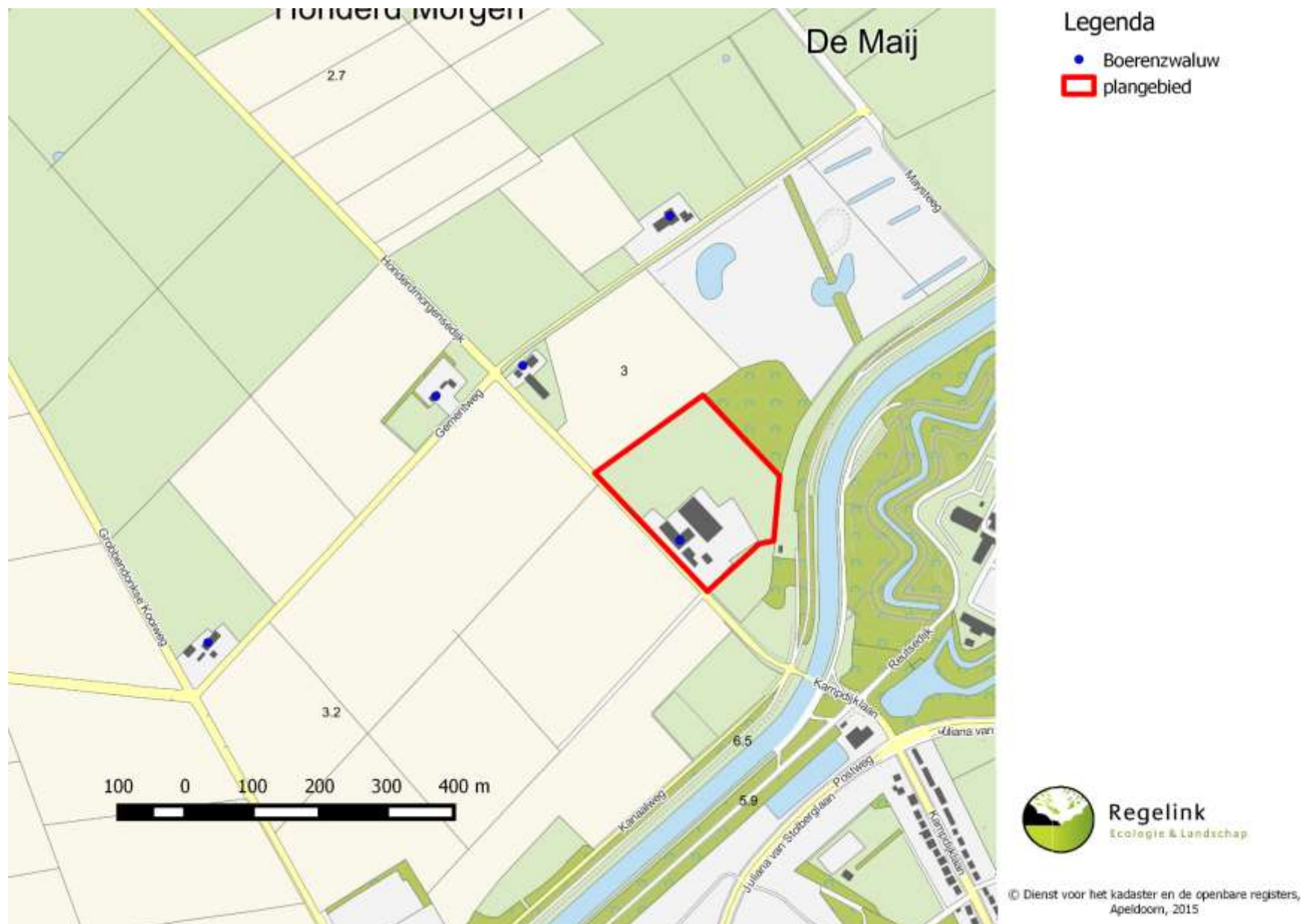
Figuur 11. Interieur van de grote stal.

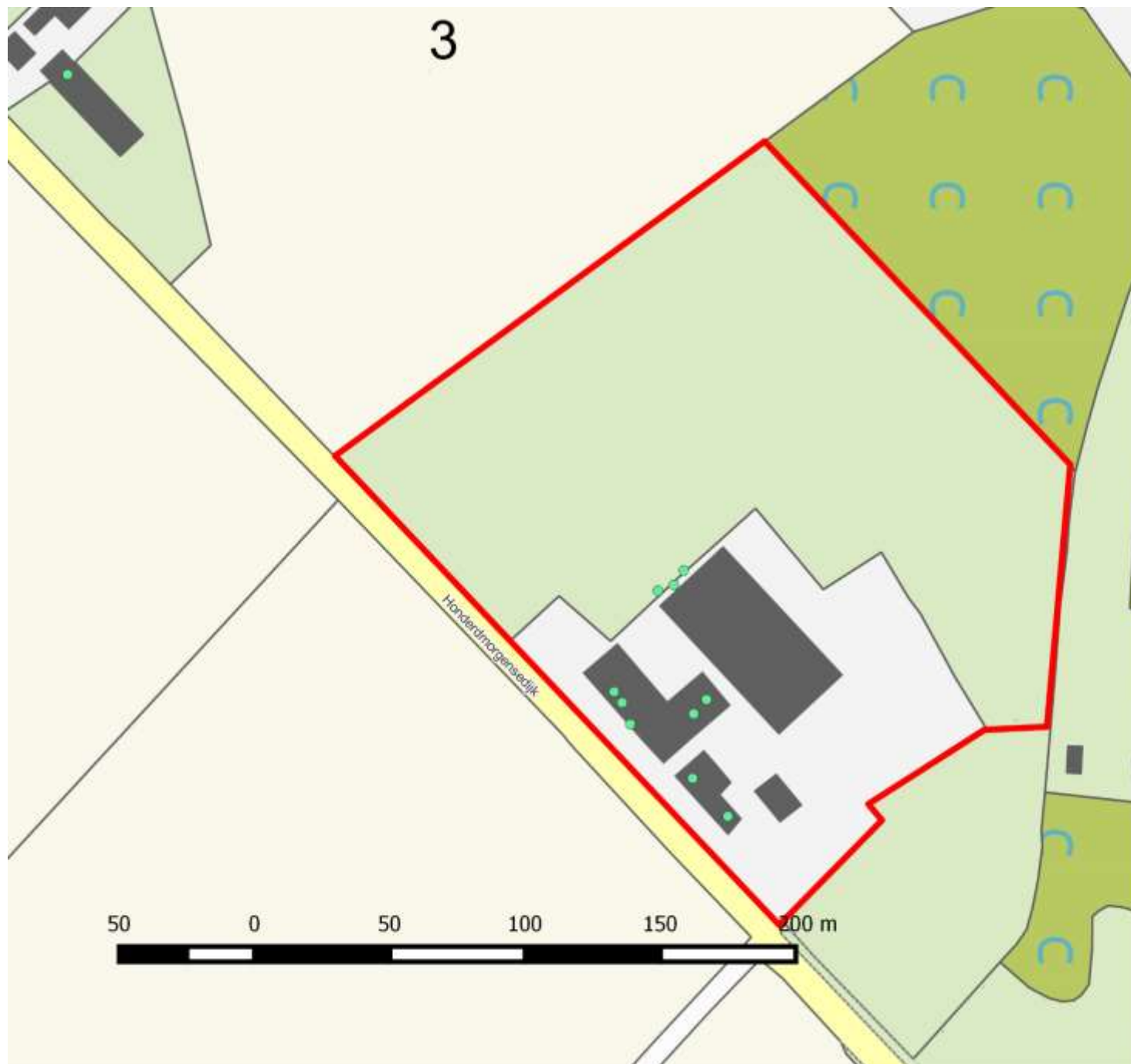

Figuur 12. De twee direct naast elkaar gelegen vijvers.

Bijlage 2. Waarnemingskaarten

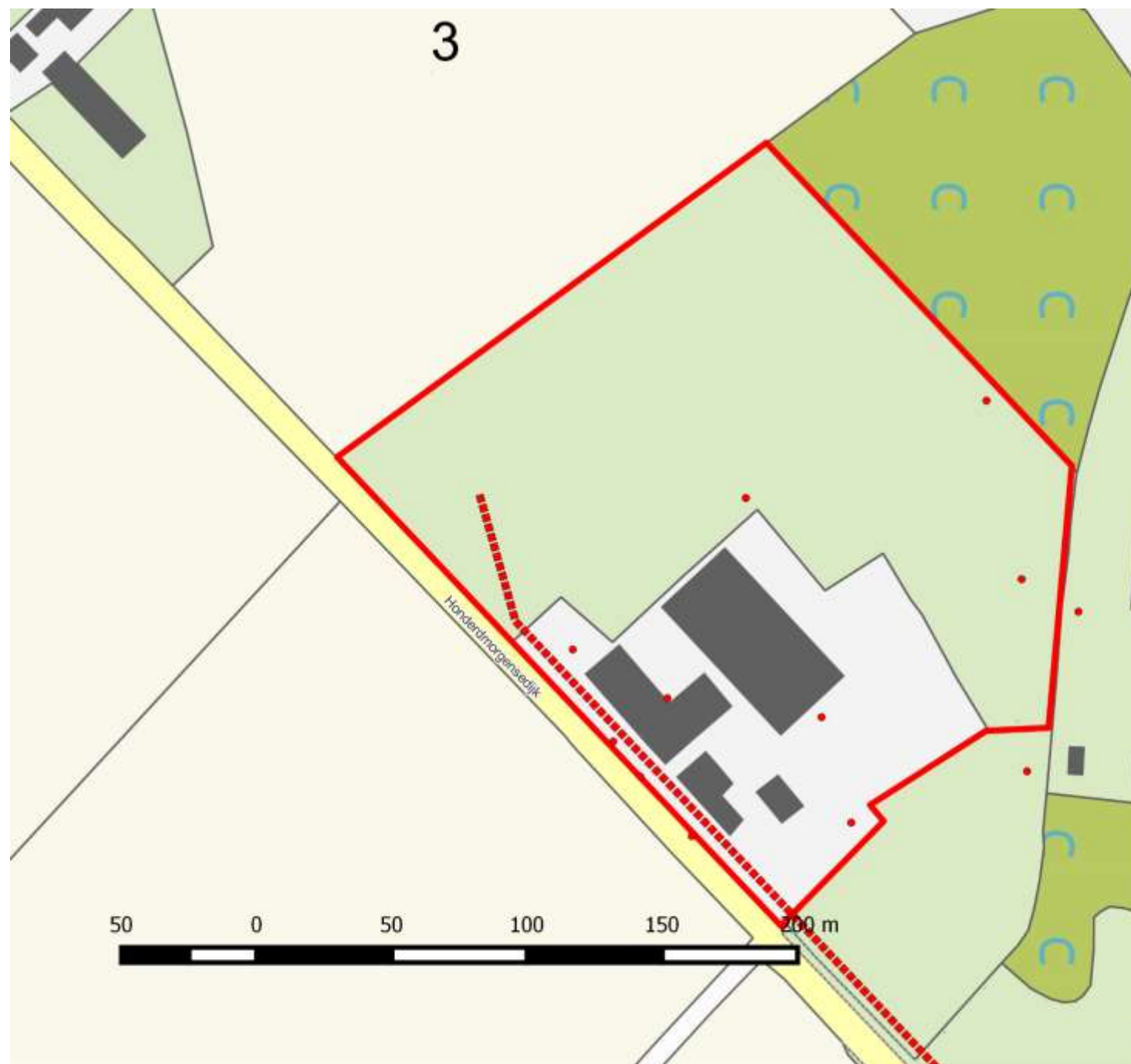
Legenda

- huismus
- ▭ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2015

Legenda

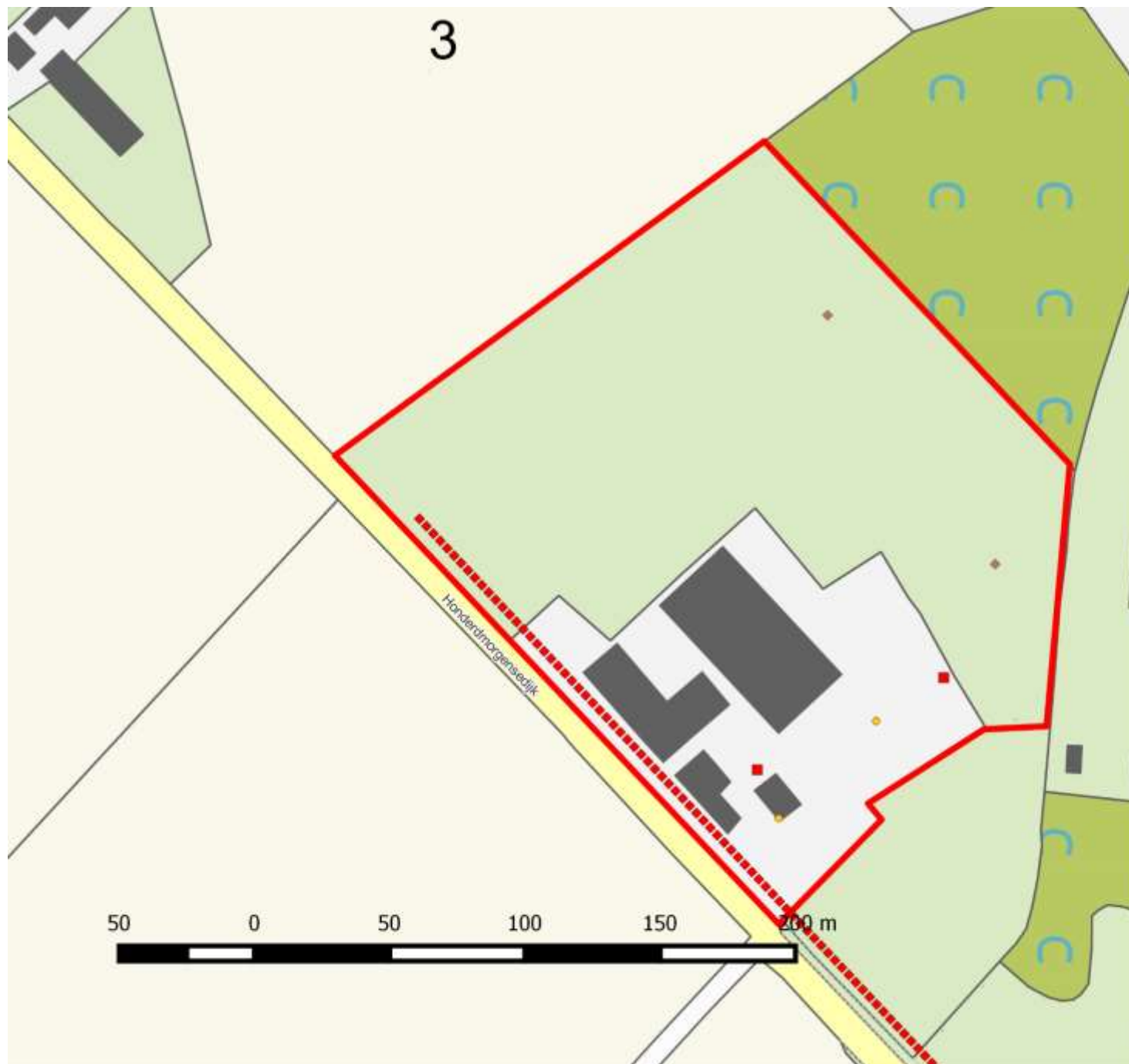
Gewone dwergvleermuis

- foeragerend
- vliegrouete
- plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2015

Legenda

overige vleermuizen

laatvlieger

■ foeragerend

rosse vleermuis

◆ foeragerend

■■■■ vliegroute

ruige dwergvleermuis

● foeragerend

□ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2015

Bijlage 3. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de categorie 1 – 4 soorten:

- boomvalk (*Falco subbuteo*)
- buizerd (*Buteo buteo*)
- gierzwaluw (*Apus apus*)
- grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- havik (*Accipiter gentilis*)
- huismus (*Passer domesticus*)
- kerkuil (*Tyto alba*)
- oehoe (*Bubo bubo*)
- ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- ransuil (*Asio otus*)
- roek (*Corvus frugilegus*)
- slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- sperwer (*Accipiter nisus*)
- steenuil (*Athene noctua*)
- wespandief (*Pernis apivorus*)
- zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.